

PUUGID LEVITAVAD OHTLIKKE HAIGUSI

Puugihammustuse tagajärjel võib koer haigestuda mitmetesse nakkushaigustesse. Puugirünnaku vältimiseks tuleb manustada koerale tõrjevahendit, puugihooaeg kestab meie kliimas vähemalt septembri lõpuni.

Puugid on aktiivsed soojade ilmadega, nad ootavad pikas rohus varitsedes sobivat hetke, et oma harpuunilaadsete "hammaste" abil end möödujale kinnitada. Puugid kasutavad inimesi ja loomi ka ühest kohast teise reisimisel, levides nii aina laialdasemalt. Eriti meeldivad neile koerad, kelle karvkattes on hea turvaliselt sihtkohta jõuda.

Lisaks muutuvale kliimale, mis soodustab varem vaid soojades regioonides parasiteerinud puukide kohanemist põhjapoolsematel aladel, on inimestega koos reisivad koerad samuti üks põhjusi, miks viimastel aastatel on ka meil diagnoositud puukide siirutatud haigusi, mida varem esines vaid lõunapoolsemates maades.

Paljud puugid kannavad endas haigustekitajaid (viirusi, baktereid ja ainurakseid), mis on ohtlikud nii inimestele kui loomadele. Vaid üksainus puuk võib endas kanda mitme eri haiguse tekitajaid. Euroopas enamlevinud puukide poolt koertele kanduvad haigused on borrelioos, babesioos, erlihhiios ja anaplasmoos.

Raske ära tunda

Borrelioos e Lyme'i tõbi on bakteriaalne nakkus, mida põhjustab *Borrelia burgdorferi*. Puugid kannavad haigustekitajat enda organismis ning kui puuk koera verest toitub, siseneb haigustekitaja naha kaudu organismi.

Edasi liiguvad haigustekitajad kas lümfis või vere kaudu laiali. Kui inimestel tekib borrelioosi puhul enamasti puugi hammustuse kohale punetav laik – erythema migrans –, siis koertel tekib see väga harva ning on karvkatte tõttu ka vaevu märgatav. Seetõttu on koertel borrelioosi haiguse algusjärgus väga raske ära tunda.

Nähtavad kliinilised tunnused – palavikuhood ja vahelduv longe – tekivad enamasti alles mitu kuud pärast nakatumist. Lonkamine võib paari päeva pärast kaduda, kuid ilmneb siis mõne aja pärast uuesti, võib taas kaduda ning mõne aja pärast uuesti tekkida. Lonkamine on koertel peamiseks borrelioosi tunnuseks ning võib jääda mulje, et longe tekib ja kaob ning n-õ kolib ühest liigesest teise. Borrelioosi nakatunud koera liigesed on valulikud ja turses. Koer võib olla uimane ja õnnetu olemisega ning tema söögiisu on kadunud.

Oma looma suhtes tuleb olla väga tähelepanelik. Kui märkate, et koer on ühel päeval täiesti terve ja hakkab äkki järgmisel päeval ilma igasuguse teadaoleva põhjuseta lonkama, või märkate, et tema liigesed on tundlikud ja valulikud, tuleks arvesse võtta võimalikku borrelioosi haigestumist.

Borrelioosi on väga raske diagnoosida, sest selle haiguse kliinilised tunnused ei ole iseloomulikud vaid sellele haigusele: punetavat laik koertel peaaegu ei esine ning palavikku ja lonkamist esineb ka väga paljude teiste haiguste puhul. Kui haigus jääb varajases staadiumis diagnoosimata, tekivad lisaks liigeseprobleemidele neeru-, südame- ja maksakahjustused ning kannatada saab ka närvisüsteem.

On küll olemas mõned laboratoorsed testid, mis aitavad loomaarste diagnoosimisel, kuid põhiline on kompleksne lähenemine: kliinilised tunnused, laboritestid ning koera omaniku tähelepanekud. Looma omanikul on selle haiguse õigeaegsel diagnoosimisel väga oluline roll.

Mitte kunagi ei tohi tähelepanuta jätta looma muutunud käitumist ning terviseprobleeme, mis tunduvad ise üle minevat, sest vahel on tegu vaid haiguse ajutise taandumisega. Pidage alati nõu oma loomaarstiga, sest mida varem haigus diagnoositakse, seda paremaid tulemusi annab ravi ja koer terveneb.

Babesioos e piroplasmaos on hemolüütilise aneemiaga kulgev raske haigus, mille põhjustajaks on vere punaliblede parasiteeriv ainurakne. Puugi toitumisel satuvad haigustekitajad koera organismi, kus need kinnituvad vere punalibledele. Kliiniliste tunnustena esineb koeral palavikku, nõrkust, isutust, kaalu kadu ja koer muutub aneemiliseks, tekib põrna suurenemine ja sageli ka kollatõbi. Haiguse arenedes muutuvad haigustunnused raskemaks. Babesioosi diagnoosimiseks tehakse vereproov, kus määratakse haigustekitaja olemasolu. Õigeaegne ravi alustamine on ka siin väga oluline.

Sageli kaasneb babesioosiga Ehrlichia canis'e nakkus. See on samuti puukide siirutatava haigustekitaja põhjustatud haigus. Ehrlichia'd on rakusisesed bakterid, kes nakatavad loomade vererakke. Koerte erlihioos kulgeb eri staadiumites: ägedas faasis tõuseb koertel palavik, söögiisu väheneb, kehakaal langeb ning tekivad probleemid silmades ja ninas. Äge faas võib laheneda iseenesest, ilma ravita, paari nädala jooksul. Pärast ägedat faasi kujuneb välja alaäge faas, kus kliinilised tunnused puuduvad. See faas võib kesta kuid ja isegi aastaid.

Tugeva immuunsusega loomad võivad sel ajal haigusest võitu saada. Nõrgematel loomadel võib aga välja kujuneda n-õ krooniline faas: haigestunud koeral on depressioon, palavik ja kaalu kadu, nad on kahvatud ning kõhupiirkond võib muutuda tundlikuks.

Diagnoosida on erlihioosi väga raske, kuid seda tuleb sellele vaatamata teha kiiresti, et õigel ajal ravi alustada. Arvesse tuleb võtta kliinilisi tunnuseid, haiguse eellugu (näiteks koera hiljutine reis sooja piirkonda, tal on leitud puuk) ja laborteste.

Anaplasmoos pole küll nii raske haigus kui erlihioos, kuid on sarnaste kliiniliste tunnustega.

Nakatumise järgselt (haigustekitaja A. phagocytophilum) tekivad kliinilised tunnused: palavik (üle 39 °C), anoreksia, depressioon, kõhulahtisus, letargia ja põrna suurenemine. Mõnedel loomadel võib olla ka longe või närvinähud, kuid need võivad esineda ka anaplasmoosiga sageli kaasneva Borrelia burgdorferi nakkuse tõttu. Nagu teiste eespool kirjeldatud haiguste puhul on ka anaplasmoosi kliinilised tunnused mittespetsiifilised.

Puukide poolt siirutatavat puuk-entsefaliiti, mis on inimestel üks ohtlikumaid haigusi, võib esineda ka koertel, kuid väga harva. Koerad võivad olla küll seropositiivsed, ent kliiniliselt väljendunud entsefaliiti neil peaaegu ei esine.

Lihtsam ennetada

Eeltoodust nähtub, et puukide siirutatavaid haigusi on väga raske diagnoosida ja seetõttu ka keeruline ravida. Lihtsam ja ohutum on oma loomad puukidest vabad hoida. Ravimitootjad on välja töötanud hulgaliselt preparaate, et puukide vastu efektiivselt võidelda. Enamik puugivastaseid preparaate toimib ka kirpude vastu ning nii on loomad hästi kaitstud kahe meie piirkonnas esineva põhilise välisparasiidi eest. Koostöös loomaarstiga leiate kindlasti oma lemmikule sobivaima preparaadi.

Loomalt puuki leides eemaldage see spetsiaalse abivahendiga. Mitte kunagi ärge eemaldage puuke sõrmedega, kuna nii võite puugis olevad haigustekitajad looma organismi pigistada või siis ise nakatatud saada.

Hoidke ennast ja oma lemmikuid, jälgige neid ja olge nende suhtes tähelepanelikud. Ükski tervisemure ei tohiks jääda tähelepanuta. Kui teil on kahtlus, et loomaga ei ole kõik korras, rääkige alati loomaarstiga. Plaanides koos lemmikloomaga reisile minna, pidage samuti loomaarstiga nõu, kuidas kaitsta looma parasiitide eest, mida võib esineda seal, kuhu lähete. Seda ka juhul, kui lähete näiteks toakoeraga suveks maale, sest siis peab ka tema olema puukide vastu kaitstud.

Ettevaatusabinõud on vajalikud selleks, et teie ühine puhkus või reis oma lemmikuga oleks muretu ja nauditav.

Autor: Liina Laaneoja, loomaarst

Allikas: ajakiri Lemmik